

College B&W

Dossiernummer	5693
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 november 2020
Agendapunt	3.4
Omschrijving	Positief beschikken op de aanvraag omgevingsvergunning Zonnepark Markiezaat.
Organisatieonderdeel	Dienstverlening
Eigenaar	Vreede, I. de

Bijlagen
[2020.43907] – Aviesnota BenW Positief beschikken op de aanvraag omgevingsvergunning Zonnepark Markiezaat.
[2020.44512] – Bijlage 1 Ruimtelijke onderbouwing Zonnepark;
[2020.23537] – Bijlage 2 Landschappelijke inpassing
[2020.19459] – Bijlage 3 Situatiekening;
[2020.27117] – Bijlage 4 Publicatie besluit omgevingsvergunning Staatscourant
[2020.43893] – Bijlage 5 Nota van beantwoording zienswijzen
[2020.43906] – Bijlage 6 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze Staal Makelaars
[2020.43905] – Bijlage 7 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze Provincie
[2020.43904] – Bijlage 8 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze Natuurvereniging
[2020.43903] – Bijlage 9 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze LSNE;
[2020.43902] – Bijlage 10 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze DNWG
[2020.43901] – Bijlage 11 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze ABAB
[2020.43894] – Bijlage 12 Brief bekendmaking beschikking en behandeling zienswijze Rijkswaterstaat
[2020.43892] – Bijlage 13 Beschikking zonnepark Markiezaat

Geagendeerd	Vergaderdatum
College B&W	17 november 2020

Parafering

Bogers, P.	Akkoord		13-11-2020 09:43
* Baart, A.	Akkoord	advies: vóór publicatie van de besluiten zonneparken: alle toelichtingen gelijkluidend voor de lezer duidelijk te maken, ook info per dagmail aan de raad over stand van zaken.	15-11-2020 18:07
* Waal, J.P.M. de	Akkoord		15-11-2020 18:47
* Adriaansen, S.	Akkoord	Let op: in alle zienswijzenbehandelingen wordt steeds van Namira gesproken ipv Namiro terwijl brief alleen aan Benegora is gericht....	15-11-2020 20:17
* Agtmaal, J van	Akkoord	Raad via raadsinfo ipv dagmail.	15-11-2020 19:27
* Beek, L van der	Akkoord		16-11-2020 17:12
* Kielman, H.S.	Akkoord		16-11-2020 09:19

Toelichting

Op 18 februari 2020 heeft de gemeente Woensdrecht een positieve beoordeling gegeven op de ingediende principeverzoeken van zonnepark Markiezaat.

Teneinde het beoogde zonnepark juridisch planologisch mogelijk te maken is een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan benodigd, als bedoeld in Wabo artikel 2.1 lid 1 onder c. Een ruimtelijke onderbouwing is op grond van artikel 2.12 lid 1 sub a, onder 3° Wabo opgesteld ten behoeve van deze omgevingsvergunning. De beoogde omgevingsvergunning betreft een tijdelijke afwijking voor een levensduur van 25 jaar vanaf realisatie van het zonnepark. In de termijn van ter inzage zijn zienswijzen ontvangen. De zienswijzen zijn beantwoord in de nota beantwoording van zienswijzen. Door het gedeeltelijk verwerken van de zienswijzen is de aanvraag gewijzigd.

Voorgesteld besluit

Het college van de gemeente Woensdrecht besluit:

1. In te stemmen met de nota van beantwoording zienswijzen;
2. Positief te beschikken op de gewijzigde aanvraag omgevingsvergunning Zonnepark Markiezaat.

Besluit

Het college van de gemeente Woensdrecht besluit:

1. In te stemmen met de nota van beantwoording zienswijzen;
2. Positief te beschikken op de gewijzigde aanvraag omgevingsvergunning Zonnepark Markiezaat.

Toelichting

Graag toelichting in Ibabs vóór publicatie aanpassen in en algemene tekst voor inwoners als ontvanger.

Nota beantwoording zienswijzen

Omgevingsvergunning 'Zonnepark Markiezaat nabij
Grindweg 9 te Woensdrecht'

datum: 05-11-2020

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
2 Overzicht van ingekomen zienswijzen	5
3 Beantwoording van de zienswijzen	6

1. Inleiding

Van 13 augustus 2020 tot 24 september 2020 heeft de ontwerp-omgevingsvergunning voor de activiteit 'planologisch strijdig gebruik' en 'bouwen' voor de ontwikkeling van zonnepark Markiezaat ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn in totaal zeven zienswijzen ontvangen op het ontwerpbesluit. Een overzicht van de ingediende zienswijzen is opgenomen in het volgende hoofdstuk. In hoofdstuk drie is per zienswijze een beantwoording op de diverse reacties gegeven.

2. Lijst van ingekomen reacties

De volgende organisaties hebben een inspraakreactie ingediend tegen de omgevingsvergunning 'Zonnepark Markiezaat nabij Grindweg 9 te Woensdrecht':

Nr.	Indiener	Datum
1	Rijkswaterstaat	3 september 2020
2	Leidingstraat Nederland (LSNED)	11 september 2020
3	DNWG Infra B.V. 14 september 2020	14 september 2020
4	Milieuvereniging Benegora en natuurvereniging Namira	16 september 2020
5	Provincie Noord-Brabant	18 september 2020
6	Staal Makelaars	21 september 2020
7	Abab Accountants en Adviseurs	22 september 2020

3 BEANTWOORDING VAN DE ZIENSWIJZEN

In dit hoofdstuk is een beantwoording van de zienswijzen opgenomen. De beantwoording vindt plaats op chronologische volgorde op basis van de dagtekening van de zienswijze. Per zienswijze wordt een korte samenvatting gegeven, waarna wordt overgegaan op de beantwoording van elke reactie.

3.1 RIJKSWATERSTAAT

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

1. Het projectgebied van zonnepark Markiezaat ligt langs de Rijksweg A4. Het is indieners niet duidelijk wat de afstand tussen het op te richten zonnepark en de A4 is. In het hier onderliggende bestemmingsplan 'Actualisatie bestemmingsplan Buitengebied' is zowel de vrijwaringszone weg-1 (bouwverbod binnen 50 m van de rand van de meest nabij gelegen rijbaan) en de vrijwaringszone weg-2 (bouwverbod binnen 75 m van de rand van de meest nabijgelegen rijbaan) opgenomen. Rijkswaterstaat hanteert deze vrijwaringszones langs haar wegen zodat er ruimte is voor toekomstige uitbreidingen. Er zijn momenteel geen plannen de Rijksweg A4 ter plekke te verbreden. Afhankelijk van het initiatief is een beperkte inbreuk mogelijk. Rijkswaterstaat staat hier een beperkte inbreuk toe voor de realisatie van de zonnepanelen. Verzocht wordt in ieder geval 34 meter vanaf de buitenste kantstreep bebouwingsvrij te houden. Facilitaire gebouwen, zoals transformatoren, blusvoorzieningen en omvormers dienen dus buiten deze zone te worden gerealiseerd.

2. Gezien de oriëntatie van de panelen, de verdiepte ligging ten opzichte van de A4, de groene hagen die het zonnepark grotendeels uit het zicht ontnemen en de anti reflecterende coating op de panelen, is geen hinderlijke zonlichtreflectie te verwachten. Indien blijkt dat gebruikers van de Rijksweg A4 toch hinder ondervinden, dient initiatiefnemer hiertoe maatregelen te treffen.

3. Indiener gaat er verder vanuit dat verdere milieuaspecten meeneemt in haar beoordeling.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht is als volgt:

1. De kortste afstand tussen de buitenste rand de Rijksweg A4 en de eerste zonnepaneel bedraagt ca. 41 meter. Facilitaire bebouwing zoals de transformatoren worden volgens het huidige technisch ontwerp langs de centrale weg (Van der Duijnsolderweg) gesitueerd en komen daarmee op een afstand van ruim 350 meter gerekend vanaf de buitenste rand van de meest nabijgelegen rijbaan. Verzocht wordt deze beperkte inbreuk, voor zover het de zonnepanelen betreft, toe te staan voor dit zonnepark. In de ruimtelijke onderbouwing zal de bestemmingsplantoets en de paragraaf 'Rijksbeleid' aangevuld worden op dit punt.

2. Zoals indiener ook aangeeft, is hinderlijke lichtreflectie niet te verwachten. Indien onverhoopt toch hinder wordt ondervonden van zonlichtreflectie, dragen initiatiefnemers er zorg voor dat passende maatregelen worden getroffen. Indien dit aan de orde is, zal in overleg worden getreden met Rijkswaterstaat om de oplossingen en maatregelen met elkaar af te stemmen.

3. De diverse milieuaspecten zijn behandeld in de ruimtelijke onderbouwing en waar nodig nader beoordeeld aan de hand van (milieutechnisch) onderzoek. Van belemmeringen is geen sprake.

3.2 LEIDINGSTRAAT NEDERLAND (LSNED)

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

1. De indiener verzoekt om een onderzoek te overleggen waaruit blijkt dat het zonnepark (inclusief omvormers) geen ongewenste invloed heeft op de aangrenzende Buisleidingstraat. Een beïnvloedingsrapportage dat voldoet aan de technische eisen zoals gesteld door Gasunie N.V. dient te worden voorgelegd ter goedkeuring. Daarnaast dient een invulformulier met detailinformatie te worden overhandigd aan LSNed.

2. Indiener geeft aan vooralsnog niet in te stemmen met de patrijzenstrook die ter plaatse van de buisleidingstraat is voorzien. Indiener geeft aan niet op de hoogte te zijn van dit voornemen en dat ten minste overleg en nadere afstemming noodzakelijk is.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht is als volgt:

1. Initiatiefnemers en gemeente zijn zich bewust van het belang dat de Buisleidingstraat niet negatief mag worden beïnvloed door de aanleg en exploitatie van het zonnepark en vice versa. Op basis van eerdere ervaringen met de ontwikkeling en bouw van andere zonneparken in Nederland met dergelijke nabijgelegen leidingen, is de verwachting dat er geen problemen zullen optreden mits (indien noodzakelijk) de juiste mitigatie wordt opgenomen in het definitief ontwerp van het zonnepark.

Als deel van de definitieve ontwerpfase van het project laten initiatiefnemers voordat wordt aangevangen met de bouwwerkzaamheden een elektromagnetische en thermische beïnvloedingsstudie uitvoeren om aan te tonen dat er geen onaanvaardbare beïnvloeding zal plaatsvinden op de leidingen. De studie zal ter goedkeuring worden aangeleverd bij de leidingeigenaren/-beheerders van de leidingstraat. Vaak worden er ook metingen verricht voor en na de aansluiting van het zonnepark ter verificatie.

Naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen is contact opgenomen met indiener. Hierbij is overeengekomen dat het uitvoeren van de benodigde onderzoeken en het overleggen van de overig benodigde bescheiden, zal plaatsvinden voordat wordt gestart met de aanleg- en bouwwerkzaamheden voor het zonnepark. Een en ander wordt als zodanig opgenomen in de voorwaarden die worden verbonden aan de omgevingsvergunning, zodat naleving van deze afspraak is geborgd. Het voorgaande zal voor de volledigheid tevens als aanvulling worden opgenomen in de ruimtelijke onderbouwing.

2. De voorgestelde patrijzenstrook ter plaatse van de buisleidingstraat dient ter versterking van de biodiversiteit ter plaatse en levert een waardevolle bijdrage aan het plan. Initiatiefnemers realiseren zich dat het beter was geweest dit voornemen op voorhand met de leidingbeheerders te bespreken. Naar aanleiding van de ingediende zienswijze op dit onderdeel is alsnog contact opgenomen met indiener. Uit dit overleg is gebleken dat vooral zorgen bestaan omtrent de toenemende ecologische waarde van deze strook en de mogelijke beperkingen die gesteld kunnen worden op het moment dat werkzaamheden ten behoeve van beheer en onderhoud van de leidingen noodzakelijk zijn. Immers, indien door de beoogde kwaliteitsverbetering ruimte ontstaat voor (streng) beschermde soorten zich binnen, op of in deze strook te huisvesten, kan dit een doelmatig beheer en onderhoud van de leidingen belemmeren.

Naar aanleiding daarvan is overleg gevoerd met de ecooloog en de landschapsarchitect die betrokken zijn bij deze ontwikkeling. Vanuit de kennis en expertise van deze partijen kan het volgende worden vermeld.

In de planvorming van het zonnepark is het idee voor de 'patrijzenstrook' ontstaan en opgenomen als kans voor versterking van verspreide akkerrandmilieus in deze regio, waar die door intensieve landbouw schaars geworden zijn. Daarbij is verbetering van leefmogelijkheden voor de patrijs het belangrijkste natuurdoel, met daaraan verbonden allerlei insecten en bodemdieren. Een patrijzenstrook wordt gevormd door het verspreid inzaaien van verschillende landbouwgewassen in combinatie met akkeronkruiden en wordt jaarlijks in het najaar gemaaid, zoals een oorspronkelijke akker. Dit betekent dat, naast dat geen diepwortelende gewassen worden gezaaid of geplant, nooit structurele natuurkwaliteit ontstaat die belemmerend zou werken bij noodzakelijk onderhoud van de buisleidingstraat.

Het bovenstaande is in een nader overleg met indiener besproken. Naar aanleiding hiervan kan worden geconcludeerd dat permanente vestiging van eventueel streng beschermde soorten, onder andere door gedegen beheer en onderhoud van de patrijzenstrook, kan worden uitgesloten. Maatregelen voor beheer en onderhoud van deze strook worden opgenomen in het beheer- en onderhoudsplan van het zonnepark. Op die manier worden mogelijk toekomstige beperkingen ter plaatse van de Buisleidingstraat voorkomen en wordt een en ander gewaarborgd. Het beheer en onderhoudsplan zal ter beschikking gesteld worden aan indieners, zodat zij zicht hebben op de wijze waarop hun belang is meegenomen in dat plan.

Inhoudelijke wijzigingen in de planvorming vinden niet plaats naar aanleiding van de zienswijze. Wel dient een en ander zoals aangegeven te worden opgenomen in het nader uit te werken beheer- en onderhoudsplan.

3.3 DNWG INFRA B.V.

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

1. Indiener beheert in opdracht van Evides N.V. (hierna Evides) de waterleidingen. In de Buisleidingstraat is sprake van een of meerdere leidingen van Evides. Buisleidingen en elektrische systemen kunnen elkaar wederzijds beïnvloeden. De exacte situering van objecten, zoals trafostations en omvormers, is van belang om te bepalen in hoeverre sprake is van eventuele beïnvloeding door gelijkspanning- en wisselspanningssystemen. Voor beide systemen geldt dat conform daartoe vastgestelde NEN-normen onderzocht dient te worden wat de mogelijke invloed is en in hoeverre mitigerende maatregelen nodig zijn. Uit de ingediende stukken kan niet worden opgemaakt of deze toetsing reeds heeft plaatsgevonden of nog onderzocht wordt. Vervolgens dient te worden beoordeeld of de eventuele beïnvloeding acceptabel is.
2. Tevens kan op dit moment niet worden uitgesloten of knelpunten ontstaan ten aanzien van de wettelijke maximale drinkwatertemperatuur. Indien sprake is van thermische beïnvloeding en/of stijging van drinkwatertemperatuur dienen maatregelen te worden getroffen voordat de elektrische objecten die stijging veroorzaken in bedrijf worden genomen.
3. Indieners zijn blij te horen dat geen groundbewerkingen plaatsvinden ter plaatse van de Buisleidingstraat, voor wat betreft de ongestoorde ligging ervan. Wel wordt opgemerkt dat ook tijdens de realisatiefase rekening dient te worden gehouden met de (beschermingszone van de) Buisleidingstraat. Indien binnen die zone onverhoopt werkzaamheden benodigd zijn, dient aangetoond te worden dat deze werkzaamheden noodzakelijk zijn en dat er geen invloed is op de ondergrondse infrastructuur. De werkzaamheden kunnen alleen worden uitgevoerd indien hiertoe vooraf expliciete (schriftelijke) toestemming is verkregen van en namens Evides.
4. Gezien voorgaande standpunten wordt verzocht voortijdig af te stemmen in hoeverre er risico's ontstaan en of mitigerende maatregelen getroffen dienen te worden. Indiener verzoekt de hiertoe benodigde onderzoeken en bescheiden te ontvangen. De kosten die voor deze onderzoeken moeten worden gemaakt, dienen door de gemeente dan wel initiatiefnemers te worden gedragen.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht is als volgt:

1. (Reactie op 1 tot en met 4) Voor een reactie op de ingekomen zienswijze van indiener wordt verwezen naar de beantwoording van een vergelijkbare zienswijze onder 3.1 van deze Nota van Zienswijze. Met de indiener van deze zienswijze is contact gezocht om een en ander nader af te stemmen. Initiatiefnemers zullen er zorg voor dragen dat de noodzakelijke onderzoeken worden uitgevoerd en eventuele maatregelen worden getroffen. Hiertoe wordt een voorwaarde in de omgevingsvergunning opgenomen, op basis waarvan de belangen van de leidingbeheerder / Evides geborgd zijn. In aanvulling daarop wordt vermeld dat ook de overige benodigde informatie voortijdig zal worden aangeleverd. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de situering van het kabeltracé en informatie met betrekking tot werkroutes en/of -terreinen. Zo nodig stellen initiatiefnemers een werkplan op dat wordt afgestemd met de netbeheerders, waaruit o.a. de bereikbaarheid van de ondergrondse infrastructuur gedurende de bouw- en aanlegfase van het zonnepark blijkt. Daarbij is de bereikbaarheid van de Buisleidingstraat en de daarin opgenomen ondergrondse infrastructuur gedurende de exploitatie van het zonnepark eveneens van belang.

3.4 NATUURVERENIGING BENEGORA

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

Algemeen

1. Indieners willen initiatiefnemers complimenteren met betrekking tot de communicatie, openheid en bereidheid de landschappelijke inpassing aan de lokale omstandigheden en wensen aan te passen.
2. Indieners vragen zich af waarom een digitale inloopavond niet tot de mogelijkheden behoorden, nu de fysieke inloopavond door Corona niet door kon gaan.

Landschappelijke inpassings- en beheerplannen

3. Verzocht wordt in de beheerplannen op te nemen dat beide indieners én de Vogelwerkgroep Bergen op Zoom bij de evaluatie van de plannen worden betrokken.

Maatschappelijke meerwaarde

4. Ontwikkelaars moeten conform het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' een meerwaarde creëren die bovenop de landschappelijke inpassing wordt gerealiseerd. Ontwikkelaars mogen deze maatschappelijke meerwaarde zelf bepalen. Indieners verzoeken van deze gelegenheid gebruik te maken om te investeren in de EVZ Agger. De doelstelling van de Provincie Noord-Brabant is nog altijd dat de EVZ's voor 2027 gerealiseerd zijn. Door geldgebrek is de EVZ Agger nog niet gerealiseerd.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht is als volgt:

1. Met dank voor de positieve reactie van indieners.
2. De gemeente acht digitale inloopavonden wel degelijk opportuun. Vanuit de zonneparken is echter gekozen voor een groter bereik op meerdere publicatiekanalen (gemeentelijk digitaal en bode schriftelijk). Individuele initiatieven stond het vrij om daarnaast voor hun eigen initiatief een digitale avond te organiseren.
3. Initiatiefnemers van zonnepark Markiezaat hebben er geen bezwaar tegen om de drie partijen bij de evaluatie van de plannen te betrekken en achten de daarmee samen te brengen kennis en expertise van partijen van toegevoegde waarde. Hiertoe zal te zijner tijd contact met hen worden opgenomen.
4. De gemeente erkent het belang van biodiversiteit en natuurverbetering, en ondersteunt de doelstellingen van de provincie in het verwerven en inrichten van de EVZ Agger. Het uitnodigingskader zonne-energie geeft verschillende aanbevelingen en voorbeelden van maatschappelijke meerwaarde.

3.5 PROVINCIE NOORD-BRABANT

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

1. Indiener geeft onder verwijzing naar de artikelen 3.15 en 3.16 aan getoetst dient te worden aan de waarden binnen het naastgelegen NNB, omdat het zonnepark er tegenaan wordt gesitueerd en hierdoor negatieve effecten kunnen ontstaan.
2. Het is niet duidelijk op welke wijze de landschappelijke inpassing bijdraagt aan de versterking van de natuurwaarden welke samenhangen met het NNB. Zij dringt erop aan hiermee rekening te houden in het landschappelijk ontwerp, alsmede met de gewenste versterking van de biodiversiteit op en rond dit park.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht is als volgt:

1. Met betrekking tot artikel 3.15 moet worden geconcludeerd dat dit artikel niet van toepassing is op de ontwikkeling van zonnepark Markiezaat. Artikel 3.15 strekt immers enkel tot bestemmingsplannen en andere ruimtelijke plannen die betrekking hebben op gronden gelegen binnen het NNB. Hoewel

niet wordt ontkend dat de locatie dicht tegen het NNB aan gelegen is, maakt het projectgebied nadrukkelijk geen onderdeel uit van het NNB.

Voor artikel 3.16 geldt het volgende. In aanvulling op de bepalingen uit de Wnb is in dit artikel geregeld dat ook de mogelijk negatieve effecten van ontwikkelingen nabij het NNB beschouwd en zo nodig gecompenseerd dienen te worden. Hierdoor wordt aan het NNB een externe werking toegekend. Voor de beoogde ontwikkeling van zonnepark Markiezaat is een quickscan Wet natuurbescherming opgesteld door ecologisch adviesbureau Van der Goes & Groot, waaruit blijkt dat geen negatieve effecten ontstaan als gevolg van de ontwikkeling van het zonnepark. Naar aanleiding van de ingekomen zienswijze van de provincie is in de quickscan extra aandacht besteed aan de mogelijke effecten op het naastgelegen NNB. Aan de hand van de diverse waarden binnen het netwerk en mogelijke schadefactoren kan worden geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Aangezien geen negatieve effecten te verwachten zijn op het NNB, is het treffen van compenserende maatregelen niet noodzakelijk. Wel is in de Quickscan Wet natuurbescherming een nadere motivering opgenomen waaruit blijkt dat negatieve effecten op het NNB op voorhand uit te sluiten zijn. Deze motivering zal ook overgenomen worden in de ruimtelijke onderbouwing.

2. Initiatiefnemers realiseren zich dat geen sprake mag zijn van negatieve effecten op aanwezige natuurwaarden in het NNB. Deze negatieve effecten zijn worden niet verwacht (zie ook de beantwoording onder 1 van deze zienswijze). Ten aanzien van de versterking van de natuurwaarden in het NNB en de gewenste versterking van biodiversiteit op en rond het park, wordt het volgende vermeld. De verplichting om bij ontwikkelingen rekening te houden met een versterking van de natuurwaarden in het NNB, geldt alleen voor gebieden gelegen binnen het NNB. Dat neemt niet weg dat het zonnepark Markiezaat in de nabijheid van het NNB gelegen is, slechts van elkaar gescheiden door een watergang ten westen van het projectgebied. In het ontwerp worden diverse maatregelen getroffen die leiden tot een verbetering ten opzichte van de huidige situatie, mede gelet op de beperkte natuurkwaliteit binnen het plangebied. Deze verbeteringen hebben ook een positief effect op de kenmerken en waarden in het NNB. Daarop wordt hieronder nader ingegaan. Het betreffende NNB betreft op basis van het Natuurbeheerplan Noord-Brabant: het landschapsbeheertype L01.02 'Houtwal en houtsingel'. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringende landschap. Houtwallen en houtsingels zijn bepalend voor het kleinschalige kampenlandschap op de zandgronden. Deze lijnvormige elementen vormen een belangrijk biotoop voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna in het cultuurlandschap. Ze zijn tevens van belang ter oriëntatie voor vleermuizen en als verbindingzone voor fauna. Uit de ambitiekaart als onderdeel van het Natuurbeheerplan, blijkt dat geen sprake is van een type ambitieniveau.

De voorgestelde ontwikkeling leidt niet tot een wijziging of aantasting van de lijnvormige elementen binnen het NNB. Zodoende leidt de ontwikkeling niet tot een negatief effect voor flora en fauna die goed gedijen in deze landschapstypen. Daarnaast worden hagen toegepast als landschappelijke inpassing. De typische gemengde Zeeuwse hagen, kennen verschillende bloem- en bes-dragende soorten als meidoorn en zuurbes, en zijn belangrijk voor zowel insecten als vogels. De hagen verbinden de verschillende bestaande houtwallen om zo de groene dooradering van het landschap te vergroten.

Over de positieve effecten op biodiversiteit stelt Smartland Landscape Architects, de landschapsarchitect die het inpassingsplan heeft opgesteld, het volgende:

"Biodiversiteit komt met name voort uit de dramatische afname van biodiversiteit in het landelijk gebied door intensivering van de landbouw. Hier tegenover kunnen zonneparken juist een impuls voor biodiversiteit betekenen, aangezien bodems 25 jaar rust krijgen, bemesting of bestrijdingsmiddelen niet worden toegepast, het beheer heel extensief kan zijn en waterpeilen niet kunstmatig laag hoeven te worden gehouden. Door specifieke (onder)beplanting toe te passen, gebaseerd op natuurlijke schaduwrijke bosvegetaties, kan een passende invulling worden gegeven aan deze kans voor met name de insectenfauna.

Er zijn goede kansen om met het project natuur en biodiversiteit te versterken. Dit Zeeuws/Brabantse landbouwlandschap is zeer efficiënt in gebruik. De natuurwaarden beperken zich, naast de venige 'oudlandpolders' in Beveland en

de kwelzone onderaan de Brabantse Wal, hoofdzakelijk tot kreekresten en dijkjes. Het versterken van de ecologische structuur is daarom een belangrijk streven binnen onderhavige ontwikkeling. Deze dijkjes zijn in Beveland een bijzonder fenomeen. Ze worden 'bloemdijken' genoemd en herbergen door hun ligging, bodem en beheer een bijzondere bijna mediterrane flora. Ruige anjer, wilde marjolein en wollige distel zijn een paar plantensoorten die weer tal van bijzondere vlinders en bijen huisvesten. In het plangebied liggen geen dijken, maar er wordt ingezet op benutten van het bijzondere microklimaat in het zonnepark, namelijk iets droger en warmer dan de omgeving. Door een zonnige kruidenzone in te richten, met daarin de soorten van bloemdijken, kan aan deze structuur worden bijdragen.

Aan de noord- en oostzijde wordt een kruidenzone toegepast met zaadmengsel gericht op bloemen voor vlinders en bijen. Voor de solitaire bijen worden waar mogelijk lage grondwalletjes toegepast als basis voor de hagen, die nestelgelegenheid bieden voor gravende bijensoorten. Voor de honingbijen wordt ruimte gereserveerd voor bijenkasten centraal in het gebied

Daarnaast worden hagen toegepast als landschappelijke inpassing. De typische gemengde Zeeuwse hagen, kennen verschillende bloem- en bes-dragende soorten als meidoorn en zuurbes, en zijn belangrijk voor zowel insecten als vogels. De hagen verbinden de verschillende bestaande houtwallen om zo de groene dooradering van het landschap te vergroten. Voor de leidingenstraat ten zuidoosten van het zonnepark geldt het doel deze in te richten en te beheren als patrijzenstrook, hoewel deze formeel buiten het plangebied valt.

Langs de centrale as worden rietzomen toegepast, deels als afscherming, deels als habitat voor soorten van kleinschalig rietland zoals de kleine karekiet. Deze soort is weinig kritisch op oppervlakte en zal zich in de ca. 3 meter brede rietzoom uitstekend kunnen handhaven.

Door het te plaatsen hekwerk op 10 centimeter boven de grond te plaatsen wordt tot slot ook rekening gehouden met de reeds bestaande soorten in het gebied. De opening tussen hekwerk en bodem zorgt ervoor dat klein wild / grondgebonden zoogdieren zich gemakkelijk in het gebied kunnen verplaatsen en de toegang tot het projectgebied voor hen niet wordt geblokkeerd."

De gemeente en initiatiefnemers zijn van mening dat de voorgestelde maatregelen zoals opgenomen in het landschappelijk inpassingsplan mede gelet op het landschapsbeheertype van het betreffende NNB, tot een verbetering leiden ten opzichte van de huidige situatie. Dit geldt zowel voor de gronden binnen het projectgebied zelf, als voor het NNB dat gelegen is ten westen van de projectgrens. Daarmee wordt invulling gegeven aan de gewenste versterking van biodiversiteit binnen en rondom de projectlocatie. Waar nodig wordt de ruimtelijke onderbouwing en de Quickscan Wet natuurbescherming voorzien van een aanvullende toelichting. Deze wijziging heeft geen invloed in de verdere planvorming.

3.6 STAAL MAKELAARS

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

Ontbreken vvgb van de gemeenteraad

1. Een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad ontbreekt. In de ontwerpvergunning wordt overwogen dat een dergelijke verklaring ter inzage is gelegd. Daarentegen wordt verderop in de ontwerp-vergunning gesteld dat een separate verklaring van de raad niet nodig is, nu de gemeenteraad 1 oktober 2015 een lijst van categorieën heeft vastgesteld waarvoor een verklaring van geen bedenkingen niet nodig is. De gevolgde juridische route is onduidelijk.

2. Indieners zijn niet bekend met het bovengenoemde besluit d.d. 1 oktober 2015. Het maakt geen onderdeel uit van de ter inzage gelegde stukken en is niet digitaal te raadplegen. Uit rechtspraak van

de Raad van State blijkt evenwel dat het niet toegestaan is een lijst van categorieën gevallen op te stellen waarvoor geen vvgb vereist is, die dé facto leidt tot de situatie dat een vvgb nooit vereist is.

3. Onder verwijzing naar de toelichting op de Interim Omgevingsverordening van de provincie, geeft indiener aan dat de ontwikkeling een ontwikkeling is die de gemeenteraad in oktober 2015 niet voor ogen stond. De gemeentelijke visie met betrekking tot zonne-energie gaat uit van de ontwikkeling van 240 ha zonne-energie in het landelijk gebied. De Avvgb van 1 oktober 2015 kan daar niet voor bedoeld zijn. Nu de lijst van 1 oktober 2015 ertoe leidt dat de Raad voor grootschalige zonneparken nooit een vvgb hoeft af te geven is deze onverbindend en kan deze niet fungeren als drager van de aangevraagde omgevingsvergunning.

4. Het College is wettelijk verplicht om de gemeenteraad te vragen om een besluit omtrent het geven van een verklaring van geen bedenkingen. Nu de ruimtelijke afweging om wel of niet af te wijken van het bestemmingsplan, zowel voor het bouwen als het gebruik, gemaakt moet worden door de Raad, ontbreekt bij de ter visie gelegde stukken het juridisch fundament van het ontwerpbesluit en moet reeds om deze reden de verzochte omgevingsvergunning geweigerd worden.

5. De (ontwerp)vvgb dient in het kader van de uitgebreide voorbereidingsprocedure ter inzage te worden gelegd, zodat hierop gereageerd kan worden.

Principeverzoek

6. Het gemeentelijk 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' geeft aan dat eerst een principeverzoek die te worden gedaan, waarop de gemeente een principebesluit neemt. Uit de stukken blijkt niet of de aanvrager dit traject doorlopen heeft. Strijd met Interim Omgevingsverordening provincie Noord-Brabant en Uitnodigingskader zonne-energie

7. Het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' is gebaseerd op de voorheen geldende Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant. Daarin was omschreven dat zonneparken in landelijk gebied uitsluitend mogelijk zijn indien de behoefte daaraan blijkt uit een gemeentelijke visie. De nu geldende Interim Omgevingsverordening spreekt niet van een visie, maar geeft wel duidelijk aan waar zonneparken in landelijk gebied moeten voldoen. Indiener is van mening dat de ontwikkeling niet voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in artikel 3.41 van de Interim Omgevingsverordening. Uit de toelichting op de Interim Omgevingsverordening blijkt dat zon op daken of in of aansluitend op stedelijk gebied de voorkeur heeft. Het zonnepark Markiezaat wordt gerealiseerd middenin het buitengebied en sluit dus niet aan op stedelijk gebied. In zowel de ruimtelijke onderbouwing als het Uitnodigingskader, ontbreekt een onderzoek naar de mogelijkheid om grootschalige zonneparken op daken, braakliggende terreinen of in of aansluitend op het stedelijk gebied te realiseren.

8. In het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' wordt de behoefte enkel gebaseerd op aannames. Het heeft geen betoog dat aannames geen onderzoek kunnen vormen in de zin van artikel 3.41 van de Interim Omgevingsverordening.

9. Er is geen sprake van meervoudig ruimtegebruik. Er worden enkel zonnepanelen geplaatst op agrarisch goede gronden, terwijl niet is voorzien in een dubbelfunctie.

10. Er is gekozen voor een oost-westopstelling, hetgeen leidt tot minder kansen voor biodiversiteit. Er is geen sprake van dubbelgebruik en productie van zo veel mogelijk zonne-energie prevaleert boven biodiversiteit.

Participatie

11. Er heeft met indiener geen overleg plaatsgevonden over de komst van het zonnepark. Een eerste overleg heeft pas plaatsgevonden op 16 september jl. Hierdoor voelt indiener zich niet serieus genomen.

12. De aanvrager voldoet niet aan hetgeen de gemeente in het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' heeft opgenomen inzake participatie.

Tijdelijkheid

13. In de vergunning wordt gesteld dat het landschap na 25 jaar in de bestaande toestand dient te worden teruggegeven. Nergens blijkt op welke wijze dit herstel wordt gewaarborgd. Indien dit in een anterieure overeenkomst gebeurt, dient die ter inzage te worden gelegd zodat het voldoen aan deze voorwaarde wordt geborgd.

Overig

14. Het zonnepark is te groot. Het park heeft volgens de aanvraag een technische invulling van 24 ha, terwijl het Uitnodigingskader een maximale omvang van 20 ha beschrijft. Daarbij dient het niet te gaan om de netto oppervlakte van de zonnepanelen, maar van alle technische installaties. De totale oppervlakte van het zonnepark bepaald immers de ruimtelijke impact op de omgeving.

15. Er is gekozen voor een hoge opstelling van 2,60 m. Deze hoogte in combinatie met de oostwestopstelling zorgt ervoor dat de openheid in het landschap ernstig wordt aangetast. Deze aantasting wordt niet weggenomen door de landschappelijke inpassing.

16. Er wordt volgens het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' alleen toestemming gegeven voor zonneparken op gronden met een teeltbeperking, tenzij de gronden gelegen zijn in de directe nabijheid van een windpark. Zonnepark Markiezaat ligt niet in de nabijheid van een windpark.

17. Er is geen sprake van dubbelgebruik. Uit de ruimtelijke onderbouwing blijkt niets van enig dubbelgebruik voor landbouw en van waterberging onder de panelen.

18. Het welstandsadvies d.d. 20 mei 2020 ontbreekt en kan daarom niet getoetst worden door indieners.

19. De aanvraag maakt aannemelijk dat voldaan kan worden aan de bouwverordening. Aannemelijk is niet voldoende, vast moet staan dat de aanvraag voldoet aan de bouwverordening, bij gebreke waarvan de omgevingsvergunning geweigerd moet worden.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Woensdrecht is als volgt:

1. Voor dit project is de route ex art. 6.5, lid 3 Bor gevolgd. Het besluit d.d. 23 oktober 2014 waarin categorieën ontwikkelingen zijn aangewezen waar geen separate vvgb voor nodig is, stelt onder meer dat deze verklaring niet hoeft te worden afgegeven voor ontwikkelingen die in lijn zijn met vooraf vastgesteld gemeentelijk beleid, zoals structuurvisies of gebiedsvisies. Structuurvisies en daarmee vergelijkbare gemeentelijke visies zijn immers door de gemeenteraad vastgesteld. Indien een ontwikkeling in lijn is met een dergelijke visie, is het niet nodig dat de raad nogmaals een besluit neemt over het voorgestelde project. De genoemde categorie luidt als volgt:

1. Projecten waarvoor de gemeenteraad een stedenbouwkundig kader heeft vastgesteld

De gemeente onderkent overigens dat een kennelijke schrijffout in de ontwerp-omgevingsvergunning is opgenomen. Het abusievelijk gestelde dat een vvgb wordt genomen en ter inzage wordt gelegd, wordt bij het definitieve besluit onder vermelding van het voorgaande worden hersteld. Een tekstuele aanpassing in het besluit is noodzakelijk, echter heeft dit verder geen invloed op de gevolgde c.q. nog te vervolgen procedure.

2. Het klopt dat de Raad van State heeft bepaald dat een zogeheten 'algemene verklaring van geen bedenkingen' (Avvgb) nooit mag inhouden dat nimmer een verklaring van geen bedenkingen van de raad benodigd is. De door indiener aangehaalde zaak had echter betrekking op een Avvgb van een gemeente die destijds juist datgeen had bepaald: dat voor geen enkele ontwikkeling een raadsbesluit nodig is. De Avvgb van Woensdrecht bevat geen daarmee vergelijkbare bepaling, maar wijst specifieke categorieën gevallen aan waarin geen separaat raadsbesluit benodigd is. Bijvoorbeeld ontwikkelingen van een beperkte omvang of ontwikkelingen die passen binnen een vooraf vastgestelde gebieds- of structuurvisie (of daarmee vergelijkbaar besluit). Voor alle overige ontwikkelingen die niet binnen één van de genoemde categorieën vallen, is altijd een raadsbesluit benodigd. In onderhavige situatie past het zonnepark Markiezaat binnen de kaders zoals vastgesteld in het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht'.

De gemeenteraad van Woensdrecht heeft op 23 oktober 2014 een lijst van gevallen vastgesteld waarbij geen vvgb nodig is. Op 17 september 2015 heeft de gemeenteraad van gemeente Woensdrecht, naar aanleiding van een evaluatie een gewijzigde lijst vastgesteld. Dit besluit is op 30 september 2015 gepubliceerd in de plaatselijke bode. Verder is in het raadsvoorstel over het uitnodigingskader specifiek opgenomen dat de zonneparken onder de criteria van deze lijst vallen (vastgesteld beleid) en dat daarvoor dan ook geen vvgb van de raad meer benodigd is. Voor het overige wordt verwezen naar het gestelde onder 1 van de beantwoording van deze zienswijze.

3. Het klopt dat de Avvgb niet de ontwikkeling van 240 ha zonne-energie in het landelijk gebied aanwijst als categorie waarvoor geen vvgb nodig is. Wel is in de lijst de categorie opgenomen op grond waarvan ontwikkelingen die passen binnen een vooraf vastgestelde gemeentelijke visie, niet nogmaals langs de gemeenteraad hoeven. Verwezen wordt naar de reacties onder 1 en 2. Nu het initiatief past binnen het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht', en het genoemde uitnodigingskader een visie betreft als bedoeld [categorie], hoeft voor het initiatief geen separaat raadsbesluit te worden genomen. De stelling dat de lijst per definitie alle grootschalige zonneparken in het landelijk gebied toestaat zonder een raadsbesluit, is onjuist. Om onder de Avvgb te kunnen vallen, dient een voorgesteld zonnepark te passen binnen de beleidskaders zoals opgenomen in het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht'. Daarin is duidelijk aangegeven waar zonneparken kansrijk zijn, waar ze uitgesloten zijn en aan welke voorwaarden een ontwikkeling dient te voldoen.

4. Op grond van art. 6.5, eerste lid van het Besluit omgevingsrecht (Bor) dient het college de gemeenteraad in beginsel altijd een verklaring van geen bedenkingen te vragen. Op grond van art. 6.5, lid 3 van het Bor geldt echter, dat de raad bevoegd is een lijst van categorieën op te stellen waarvoor een separate verklaring achterwege gelaten kan worden. De algemene verklaring volstaat in die gevallen. Nu de ontwikkeling past binnen [categorie] van de Avvgb, is een vvgb niet nodig en is geen sprake van een procedurele vormfout waardoor de vergunning geweigerd zou moeten worden.

5. Verwezen wordt naar de voorgaande reacties. Nu geen vvgb vereist is voor het zonnepark Markiezaat, hoeft/kan deze ook niet ter inzage worden gelegd.

6. Voor het zonnepark Markiezaat zijn op 22 oktober 2019 een tweetal principeverzoeken ingediend, namelijk één voor een oost-westopstelling en één voor een zuidopstelling. In februari 2020 heeft de gemeente aan initiatiefnemers kenbaar gemaakt positief te staan tegenover de ontwikkeling, waarbij de voorkeur uitgaat naar de oost-westopstelling. Zodoende hebben de initiatiefnemers het voorgestelde zonnepark met oost-westopstelling verder uitgewerkt tot vergunningaanvraag. Het principeverzoek en een principebesluit vormt geen indieningsvereiste voor de omgevingsvergunning maken ook geen onderdeel uit van (de bijlagen bij) de ruimtelijke onderbouwing. Het betrof immers een separaat proces vooruitlopend op de vergunningaanvraag. Overigens is het proces en het ingediende principeverzoek in de inleiding van de ruimtelijke onderbouwing op pagina 5 omschreven.

7. De ontwikkeling van grootschalige zonneparken is noodzakelijk om in de energiebehoefte te kunnen voorzien. Daarbij geeft indiener terecht aan dat de voorkeur uitgaat naar oplossingen binnen stedelijk gebied of direct aansluitend daaraan. Met deze oplossingen alleen, is het echter niet mogelijk de noodzakelijke energietransitie te dienen. Daarom zijn, naast zon op dak en overige (binnenstedelijke) locaties, ook zonneparken in het buitengebied noodzakelijk. Om dit mogelijk te maken, is in de Interim Omgevingsverordening een bepaling opgenomen op basis waarvan zonneparken in landelijk gebied onder voorwaarden mogelijk kunnen worden gemaakt. Een van deze voorwaarden betreft het onderzoek naar de behoefte aan zonneparken in het buitengebied, rekening houdend met de binnenstedelijke mogelijkheden, zon op dak alsook met ontwikkelingen van windenergie. Nergens in de Interim Omgevingsverordening is aangegeven dat dit onderzoek niet opgenomen mag zijn in een gemeentelijke visie. In het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' is nadrukkelijk rekening gehouden met voornoemde ontwikkelingsmogelijkheden. Verwezen wordt naar pagina's 6 en 7 van het Uitnodigingskader, waar de behoefte aan zonne-energie in landelijk gebied is berekend op basis van:

- De totale energiebehoefte, verminderd met:
 - Te verwachten energiebesparing van 30%
- Van de restbehoefte (1.628 TJ) kan een aandeel van 60% elektrisch worden opgewekt (uit

- zon of wind).
- Een deel van die 60% kan worden opgewekt op dak, naar verachting maximaal 30% van het totale dakoppervlak.
- Ook kan een deel worden opgewerkt met windpark Kabeljauwbeek.
- Wat overblijft, is een restbehoefte van 644 TJ, waar geen binnenstedelijke of andere mogelijkheden voor zijn. Omgerekend betekent dit dat 230 ha zonnepark nodig is om in de resterende behoefte te kunnen voorzien.

8. Dat het onderzoek deels gebaseerd is op aannames klopt. Bij het onderzoek dienen immers ook mogelijkheden voor duurzame energieopwekking te worden betrokken die op dit moment nog niet gerealiseerd zijn. Zo liggen nog niet alle daken vol, en is windpark Kabeljauwbeek nog niet in bedrijf. Het onderzoek is daarom gebaseerd op de *te verwachten* productie van duurzame energie uit andere bronnen of op andere locaties, zodat een goede inschatting kan worden gemaakt van de restbehoefte. Daarbij wordt opgemerkt dat het onmogelijk en ook niet noodzakelijk is om de realisatie van zonneparken uit te stellen tot alle andere locaties en mogelijkheden zijn benut. Enerzijds omdat op voorhand al duidelijk is dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor het volledig voorzien in de behoefte op binnenstedelijke locaties. Anderzijds omdat met een volgordelijke toepassing van de opwek van duurzame energie, nooit tijdig kan worden voorzien in de transitieopgave waar Nederland voor staat. Om die reden worden de verschillende opties parallel aan elkaar gerealiseerd.

9. Dat geen sprake is van meervoudig ruimtegebruik volgt de gemeente niet. Bij het ontwerp van het park wordt ingezet op meerdere vormen van dubbelgebruik, die tevens een maatschappelijke meerwaarde kennen. Er wordt expliciet gekozen voor begroeiing langs de randen van het park die een aanzienlijke kwaliteitsimpuls voor de biodiversiteit ter plaatse leveren. Zo wordt langs de oostgrens en ter plaatse van de aanwezige buisleidingstraat, gekozen voor de aanleg van patrijzenstroken. Het plaatsen van bijenkasten draagt hier eveneens aan bij, alsmede de geplande bloemdijken langs de zuidzijde van het projectgebied en bloemrijke kruidenzones aan de noordwestzijde daarvan. Onder de panelen wordt een kruiden- en bloemenrijk zaadmengsel ingezaaid, waaruit schaduwminnende vegetatie ontstaat dat bijzonder interessant is voor het insectenleven en gewervelden. Tot slot worden mogelijkheden gezien voor recreatie door middel van de aansluiting van de Van der Duijnspolderweg op een bestaande recreatieve en landschappelijke fietsroute die uiteindelijk aansluit op de oostelijk gelegen oude dijkweg. Ook wordt voorzien in een rust- en uitkijkpunt en zal vanuit het creëren van enige educatieve meerwaarde worden voorzien in een informatiebord, waarop informatie kan worden opgenomen over bijvoorbeeld de landelijke energietransitie en de wijze waarop het zonnepark daaraan bijdraagt. Ook inzicht in de gemaakte keuzes in het ontwerp en het effect daarvan op de omgeving, kan daarop worden opgenomen. Bij de afweging van zonneparken in landelijk gebied wordt ook de kwaliteit van de agrarische gronden meegenomen. De grond onder het zonnepark Markiezaat wordt gebruikt voor de landbouw. Het bestaat uit een mix van grasland en akkerbouw. Grasland wijst op grond van minder goede agrarische bodemkwaliteit en zodoende een teeltbeperking heeft (zie ook Boerenbunder.nl).

10. Het klopt dat de oost-westopstelling in beginsel beperktere kansen kent voor biodiversiteit. Er bestaan echter mogelijkheden om deze opstelling zodanig vorm te geven dat voldoende ontwikkelmogelijkheden voor biodiversiteit blijven bestaan. De hoogte van de panelen heeft in combinatie met de dichtheid effect op de ecologische bodemkwaliteit (waterhuishouding, lichtinval, bodemleven) en op de mogelijkheden voor ecologisch of agrarisch dubbelgebruik. Dit zorgt ervoor dat er uiteindelijk minder agrarische grond opgegeven hoeft te worden voor verdere duurzame energie-ontwikkelingen in de gemeente Woensdrecht. Binnen dit park worden bovendien efficiëntere panelen ingezet dan gebruikelijk. Ook hierdoor hoeft per saldo minder hectare aan zonnepanelen ontwikkeld te worden om aan de gemeentelijke energiebehoefte te voldoen.

Mede om het effect van de dakjesvorm te verminderen, is in het ontwerp gekozen voor een paneelhoogte van ca. 2,6 meter. Deze hoogte maakt ondergroei mogelijk, doordat wind en weer meer invloed hebben dan bij een lagere opstelling van 1,5 m. Zo kan de wind bij regen meer hemelwater onder de panelen waaien, waardoor een positief effect op de ondergroei en het bodemleven ontstaat. De visuele effecten van deze paneelhoogte is beperkt, omdat de gronden een wat verdiepte ligging hebben ten opzichte van de omliggende wegen. Voor wat betreft de dichtheid geldt nog het volgende: tussen de paneeltafels in blijft 1,2 meter vrij. Ook in de punt van het 'dak',

blijft enige ruimte vrij (ca. 30 cm). Hierdoor blijft er voldoende ruimte onbedekt zodat hemelwater de ondergelegen bodem kan infiltreren.

11. De initiatiefnemer heeft met de indiener vanaf maart 2020 zeer regelmatig telefonische gesprekken gevoerd en via de email contact gehad. Fysieke ontmoetingen waren als gevolg van COVID 19 maatregelen niet mogelijk. Zorgen en vragen over het zonnepark zijn op deze manier toch besproken. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden over de landschappelijke inpassing van het zonnepark, waarbij de wensen van de indiener voor de afschermdende vegetaties zijn meegenomen. Vanaf maart is op deze manier ook met de indiener contact geweest over een duurzaamheidsproject, zie hiertoe de navolgende reactie in onderdeel 12 van deze zienswijze. Hierbij is contact geweest over twee voorstellen van Shell en een tegenvoorstel van de indiener. Pas in september heeft de eerste fysieke bespreking plaatsgevonden, in lijn met COVID 19-maatregelen in een horecagelegenheid. Dat een eerste fysieke bespreken toen pas mogelijk was, maakt niet dat onvoldoende participatie heeft plaatsgevonden. Er zijn immers alternatieve manieren gevonden voor het overleg, die door indieners ook zijn benut.

12. Op het gebied van maatschappelijke meerwaarde heeft de initiatiefnemer een reeks gesprekken (telefonisch en een fysieke bespreking) gevoerd met de direct omwonenden over een bijdrage aan het verduurzamen van de huishouding en/of bedrijfsvoering. Het doel hierbij is duurzaamheidsprojecten naar eigen inzichten van de bewoners te realiseren, die aansluiten bij de behoeften en die daarnaast bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente om de CO₂-uitstoot, ook in de directe omgeving, omlaag te brengen. Voor deze bijdrage heeft de initiatiefnemer een hoger bedrag per huishouden voorgesteld. Voor het uitwerken van het duurzaamheidsplan kunnen bewoners indien nodig ook adviseurs inschakelen om tot een uitvoerbaar plan te komen. De kosten van deze adviseurs zullen dan ook de uit bijdrage moeten worden betaald. Overeenstemming over en invulling van deze duurzaamheidsprojecten is geen vereiste voor vergunningverlening. Een gevolg van de keuze om maatschappelijke meerwaarde te realiseren met duurzaamheidsprojecten met drie omwonenden/omliggende bedrijven, is dat het niet ook mogelijk is dat omwonenden ook nog financieel, bijvoorbeeld met aandelen, in het Shell zonnepark kunnen participeren. Over deze keuze, die initiatiefnemer samen met de gemeente heeft gemaakt, hebben initiatiefnemers met de omwonenden gecommuniceerd. Als het budget voor duurzaamheidsprojecten niet door omwonenden wordt gebruikt, komt het in het Gebiedsfonds van de gemeente terecht.

13. De tijdelijkheid is als voorwaarde aan de omgevingsvergunning verbonden. Door dit als voorwaarde op te nemen in de vergunning, is geborgd dat het zonnepark na de exploitatietermijn van 25 jaar dient te worden ontmanteld.

14. De gemeente heeft er in haar 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' voor gekozen de gestelde maximale oppervlakte van 20 ha per zonnepark als netto oppervlakte van de panelen te interpreteren. In paragraaf 6.1 van het Uitnodigingskader wordt ingegaan op de gefaseerde ontwikkeling van de in totaal 230 ha benodigde zonneparken. Op pagina 34 wordt aangegeven dat de eerste tranche bestaat uit 50 ha netto oppervlak van de panelen. Het zonnepark Markiezaat bestaat in totaal uit ca. 18,6 ha panelen. Ook als de overige technische objecten, zoals omvormers en trafo's daarbij worden opgeteld, wordt overigens onder de maximale oppervlakte van 20 ha gebleven. De gemeente is daarom van mening dat, met of zonder overige technische onderdelen, wordt voldaan aan de voorwaarde uit het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht'.

15. Verwezen wordt naar de beantwoording van deze zienswijze onder punt 10. De visuele effecten van deze paneelhoogte is beperkt, omdat de gronden een wat verdiepte ligging hebben ten opzichte van de omliggende wegen. Ook de situering van de panelen in het landschap, rekening houdend met de paneelhoogte en de hoogteligging van het landschap, vormt onderwerp van de landschappelijke inpassing. Daarnaast wordt rondom het park voorzien in groenelementen zoals meidoornhagen, zodat de panelen van grotere afstand nauwelijks waarneembaar zijn.

16. Zoals ook is aangegeven in de reactie onder punt 9, geldt voor deze locatie een teeltbeperking. Het gebied bestaat uit een mix van grasland en akkerbouw. Grasland wijst op grond van minder goede agrarische bodemkwaliteit. Hierdoor geldt voor deze gronden een teeltbeperking, zodat de

situering van het zonnepark al dan niet in de nabijheid van een windpark, geen nadere onderbouwing behoeft.

17. Verwezen wordt naar de reactie onder punt 9. Dat geen sprake is van meervoudig ruimtegebruik, volgt de gemeente niet. Dubbelruimtegebruik ten behoeve van landbouw is een mogelijkheid, maar geen vereiste. Ook waterberging is in het 'Uitnodigingskader zonne-energie' aangehaald als kans voor dubbel ruimtegebruik. De genoemde vormen van dubbelruimtegebruik tonen uitsluitend de mogelijkheden, maar betreffen geen limitatieve opsomming. Het zijn daarmee geen vereiste vormen van meervoudig ruimtegebruik. Er zijn immers legio andere mogelijkheden voor het combineren van functies of gebruik in een gebied, mede afhankelijk van de specifieke kenmerken van het project en van de locatie.

18. De gemeente onderkent dat het welstandsadvies niet bij de ontwerp-omgevingsvergunning is toegevoegd. De indieners van zienswijzen hebben een exemplaar van het welstandsadvies ontvangen. Verder wordt het welstandsadvies toegevoegd aan de omgevingsvergunning en heeft dit verder geen invloed op de gevolgte c.q. nog te vervolgen procedure.

19. Volgens artikel 2.10 lid 3 dient te worden geweigerd wanneer de aanvraag en de daarbij verstrekte gegevens en bescheiden het naar het oordeel van het bevoegd gezag niet aannemelijk maken dat het bouwen van een bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft, voldoet aan de voorschriften die zijn gesteld bij de bouwverordening. Naar oordeel van het bevoegd gezag hebben de verstrekte gegevens aannemelijk gemaakt dat er wordt voldaan aan de voorschriften die zijn gesteld bij de bouwverordening.

3.7 ABAB ACCOUNTANTS EN ADVISEURS

De zienswijze luidt kort samengevat als volgt:

Formele aspecten

1. De genoemde documenten in de documentenlijst maken geen integraal onderdeel uit van de omgevingsvergunning en zijn evenmin op de website van de gemeente openbaar gemaakt. Ook zijn deze niet als bijlage opgenomen in de omgevingsvergunning. Hierdoor kan een externe geen realistisch oordeel vormen over de aanvraag en ontwerpvergunning.

2. Uit de openbare stukken blijkt niet dat een omgevingsdialoog is gevoerd, terwijl dit wel als voorwaarde is gesteld in zowel gemeentelijk als provinciaal beleid.

3. Er ontbreekt een deugdelijke motivering van de gemeente Woensdrecht om medewerking te verlenen aan het zonnepark. Dit is een wettelijke verplichting.

Onderzoeken en milieu

4. De locatie kent de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 3'. Om hier te kunnen bouwen is een archeologisch onderzoek noodzakelijk. Uit de omgevingsvergunning wordt niet duidelijk of dit onderzoek is uitgevoerd.

5. Onduidelijk is of er een onderzoek is uitgevoerd naar flora en fauna.

6. Een berekening van de verplichte kwaliteitsverbetering van het landschap ontbreekt.

7. Gesteld is dat een stikstofberekening is uitgevoerd. Deze maakt geen onderdeel uit van de openbare stukken, waardoor niet kan worden beoordeeld of deze berekening juist is.

8. Er ontbreekt een koppeling in de omgevingsvergunning die groencompensatie verplicht.

Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht

9. Er is in strijd gehandeld met het 'Uitnodigingskader zonne-energie van Woensdrecht'. Onduidelijk is wat de oriëntatie, hoogte en dichtheid van de panelen is.

10. Grondgebonden zonneparken in het landelijk gebied buiten de bouwvlakken heeft de laatste voorkeur. Het is onduidelijk in hoeverre initiatiefnemer andere locaties heeft onderzocht.

11. De locatie is aangewezen als 'kansrijke' locatie voor de grootschalige opwek van zonne-energie. De locatie grenst echter aan het NNB. Dit terwijl het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' stelt dat zonneparken in het NNB niet mogelijk zijn. Dit is niet meegenomen in de afweging.

12. De kaarten in het uitnodigingskader zijn gebaseerd op de provinciale Verordening Ruimte, terwijl de nieuwe Interim Omgevingsverordening ten tijde van de vaststelling van de gemeentelijke visie al van toepassing was. Hierdoor is de locatie ten onrechte als kansrijk bestempeld en is geen rekening gehouden met de cultuurhistorische waarde van het gebied.

13. Daarbij volgt dat de gemeente geen zonneparken toestaat langs de A4. Onduidelijk is waarom de gemeente tegenstrijdig beleid opstelt en toch een vergunning verleent.

14. De locatie betreft een aandachtsgebied voor waterhuishouding. Zonneparken worden enkel toegestaan indien het waterbergend vermogen van het gebied wordt vergroot. Nergens wordt aangetoond in hoeverre hiervan sprake is.

Interim Omgevingsverordening

15. Artikel 3.29 van de Interim Omgevingsverordening geeft aan dat (een bestemmingsplan dat betrekking heeft op) een cultuurhistorisch waardevol gebied mede gericht is op behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de cultuurhistorische waarde en kenmerken van dat gebied. Uit de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) blijkt dat ter plaatse van het zonnepark Markiezaat sprake is van cultuurhistorisch waardevol gebied en dat het gaat om een zeekleigebied. Rivieren, beken en krekten vormen een samenhangend waterstructuur, toekomstige ontwikkelingen dienen ervoor te zorgen dat de krekten, beken en rivieren beter beleefbaar worden. In dit gebied is aandacht voor hoogwaterbescherming, droogte en biodiversiteit. Initiatiefnemers gaan enkel in op de beoogde versterking van biodiversiteit in het plan. Op hoogwaterbescherming en droogte wordt niet ingegaan.

16. De provincie hanteert richtinggevende principes voor het benutten van potenties van de ondergrond, waarbij beschermen boven benutten gaat. Thema's die een rol spelen bij de afweging zijn: natuur- en landschapswaarden, bescherming van cultuurhistorische waarden, een robuust en veerkrachtig watersysteem en de transitie naar duurzame energie. De provincie stimuleert toepassing van duurzame energie op bebouwing en op (braakliggende) bedrijventerreinen. Duurzame energie biedt kansen, maar vergt een goede ruimtelijke visie.

17. Er wordt summier ingegaan op de samenhang van de dragende structuren in dit gebied door ontwikkeling of versterking, waarbij cultuurhistorische waarden in hun samenhang verder ontwikkeld en beschermd worden. Een grondgebonden zonnepark dient zo ontwikkeld te worden, dat de ontwikkeling een positieve invloed heeft op landschap en landbouw, door middel van visuele integratie, het versterken van de natuurwaarden en het combineren van landbouw.

18. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de effecten van zonneparken op de natuur. Of die effecten positief of negatief zijn, hangt af van de al aanwezige natuurwaarde in het gebied en van de inrichting van het zonnepark. Het is daarom van belang dat concreet wordt ingegaan op de wijze waarop biodiversiteit, natuur, de grond en het watersysteem wordt beschermd. Refereren naar onderzoek over biodiversiteit op zonnepark Moerdijk volstaat niet omdat in dat gebied sprake is van andere waarden dan binnen zonnepark Markiezaat. Zo is ter sprake van zonnepark Moerdijk geen sprake van cultuurhistorische landschappelijke waarden.

19. Een zonnepark op percelen met een hoge natuurwaarde heeft vooral negatieve effecten, o.a. door verminderde lichtinval op de bodem. Hierdoor ontstaat minder bloemrijke vegetatie, biomassa en organische koolstof in de bodem. Het is onduidelijk hoe initiatiefnemers hier rekening mee houden en wat het effect is voor akkerbouw in naastgelegen gebieden. Er dient rekening te worden gehouden met de overgang tussen natte natuur en agrarisch gebied, gelet op de nabijheid van de veehouderijen en akkerbouw in de omgeving.

20. Licht en water zijn essentieel voor bodemvruchtbaarheid en plantengroei. Waarom wordt de hoogte van de panelen niet aangepast als uit onderzoek blijkt dat dit voordeliger zal zijn voor natuurwaarden. De huidige veldopstelling zal zorgen voor een minder gelijkmatige verdeling van regenwater.

21. Het is niet inzichtelijk wat er met het terrein gebeurt na 25 jaar en of de gronden nadien nog geschikt zijn voor akkerbouw, gelet op uitspoeling van zink en hoge energie footprint van metalen draagconstructies.

22. Met betrekking tot kwetsbare natuur dient het voorzorgsprincipe in acht te worden genomen. Neem geen maatregelen waarvan de effecten niet bekend zijn. Terreinen met hoge natuurwaardes dienen vermeden te worden en in eerste instantie dient gekeken te worden naar daken, industrieterreinen of onrendabele landbouwpercelen.

23. Artikel 3.41 van de Interim Omgevingsverordening geeft de mogelijkheid onder voorwaarden zonneparken te realiseren in het landelijk gebied. Als voorwaarde geldt dat de behoefte middels een onderzoek dient te zijn aangetoond, rekening houdend met mogelijkheden in stedelijk gebied en windenergie. Daarnaast dient een locatieafweging plaats te vinden en dient te worden ingegaan op de randvoorwaarden vanuit omgevingskwaliteit, zorgvuldig ruimtegebruik, afstemming omliggende gemeenten en netbeheerder. Hier lijken initiatiefnemers niet op in te zijn gegaan in de omgevingsvergunning en/of andere documentatie.

Maatschappelijke meerwaarde

24. Kwaliteitsverbetering van het landschap ontbreekt, welke verbetering samenhangt met de maatschappelijke meerwaarde. De gemeente verwijst in haar uitnodigingskader naar de vervallen Verordening Ruimte, waarin criteria benoemd staan voor de maatschappelijke meerwaarde. De gemeente hanteert daarnaast een vast bedrag per opgewekt MWp per jaar dat dient te worden geïnvesteerd ten behoeve van de maatschappelijke meerwaarde. Een plan met betrekking tot de besteding van de opbrengst uit het opgewekte vermogen ontbreekt.

25. Er wordt geen beperking gesteld aan de locatie van zonneparken. Wel geldt een vereiste in het kader van de maatschappelijke meerwaarde: hoe groter de inbreuk op het landschap, hoe steviger de inspanning op het gebied van maatschappelijke meerwaarde dient te zijn. Die maatschappelijke meerwaarde is ook gericht op de betrokkenheid van de omwonenden, bijvoorbeeld door middel van een goede invulling van een participatietraject. Indieners geven aan dat de initiatiefnemers van het zonnepark een bedrag wil investeren in een duurzaamheidsproject, zodat cliënten zelf zonnepanelen kunnen realiseren op het dak. Dit is verder niet concreet gemaakt en het is niet duidelijk of panelen op het dak gerealiseerd kunnen worden en wat hiervan de werkelijke kosten zijn. Ook de fiscale aspecten voor initiatiefnemers onduidelijk. Het is niet inzichtelijk of het geboden bedrag realistisch en redelijk is, o.a. in relatie tot de maatschappelijke meerwaarde. Daarnaast is niet inzichtelijk of het geboden bedrag beschikbaar is.

26. Indieners hebben meerdere keren getracht de mogelijkheid te bespreken panelen te plaatsen op de grond of de omliggende dijk in eigendom van indieners, alsook de mogelijkheid financieel in het zonnepark te participeren. Door de initiatiefnemers is aangegeven dat het niet mogelijk is zowel financieel te participeren als het aanbod in het duurzaamheidsproject te ontvangen.

27. Artikel 3.9 van de Interim omgevingsverordening geeft aan dat een ruimtelijke ontwikkeling gepaard moet gaan met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit. Hoe dit gebeurt is niet inzichtelijk of openbaar gemaakt.

Schade ten gevolge van het zonnepark

28. Er is sprake van overlast indien het zonnepark wordt gerealiseerd. Het is kwalijk dat bepaalde stukken niet aanwezig of openbaar zijn. Onduidelijk is of er transformatoren worden gerealiseerd. Zo ja, dient de richtafstand in acht te worden genomen en dient akoestisch onderzoek te worden uitgevoerd, omdat transformatoren veel geluid maken.

29. De mogelijke schittering leidt tot schade voor indieners. De verwachting dat de schittering niet tot extra overlast leidt is onvoldoende. Daarbij vragen indieners zich af wat het effect kan zijn op vogels binnen het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Daardoor wordt het natuurgebied mogelijk minder geschikt als vogelbroedplaats. Verzocht wordt een deskundigenadvies te laten opstellen, waarin het effect van reflectie wordt onderzocht en van daaruit de conclusie te trekken of reflectie wel of geen hinder veroorzaakt.

30. Er zijn zorgen over mogelijk verspreidend onkruid en bloemen. Verspreidend onkruid zorgt voor meer kosten voor de indieners. Ook leiden noodzakelijke bestrijdingsmiddelen voor milieutechnische problemen.

31. Het is onduidelijk wat de gevolgen zijn voor de melkgeitenhouderij en grond waar aardappels, suikerbieten, groenten, champignons en andere akkerbouwproducten worden geteeld, mede omdat op ca. 900 meter afstand nog een zonnepark wordt gevestigd. Nergens blijkt uit dat rekening is gehouden met cumulatie van effecten van de zonneparken.

Het standpunt van het college van burgemeester en wethouders van Woensdrecht is als volgt:

1. De ruimtelijke onderbouwing, inclusief de bijlagen en de ontwerp-omgevingsvergunning, zijn digitaal te raadplegen via ruimtelijkeplannen.nl en via woensdrecht.nl/bestemmingsplannen. Daarnaast zijn ze hardcopy in te zien geweest bij de Centrale Balie van het gemeentehuis te Hoogerheide.

2. In het kader van de planontwikkeling en de te volgen planologische procedure, is door initiatiefnemers een omgevingsdialoog opgetuigd. Een vermelding hiervan is reeds gemaakt in hoofdstuk 5 van de ruimtelijke onderbouwing. In september 2019 heeft een rondgang in de buurt plaatsgevonden, waarbij omwonenden persoonlijk zijn benaderd. Omwonenden die tijdens de rondgang niet beschikbaar waren voor overleg, zijn nadien telefonisch benaderd. Nadat de gemeente haar principemedewerking heeft uitgesproken (februari 2020) is een brief aan alle omwonenden gestuurd. In deze brief (d.d. 13 maart 2020), zijn alle omwonenden uitgenodigd nogmaals met initiatiefnemers van gedachten te wisselen over het zonnepark. Gezien de situatie rondom het Coronavirus, is er toen voor gekozen dit overleg plaats te laten vinden middels een (video)belafsprak. Met verschillende omwonenden is diverse malen gesproken over de plannen en de landschappelijke inpassing, wensen ten aanzien van de inpassing zijn bovendien onderzocht en waar mogelijk verwerkt in het ontwerp. Een voorbeeld hiervan is de meidoornhaag langs de zuidgrens van het projectgebied.

Ook gedurende het proces rondom de omgevingsvergunning, is nog overleg gevoerd met diverse partijen. Zo is onder meer contact gelegd met een aantal verenigingen, die conform afspraak zullen worden betrokken bij de nadere detailuitwerking van het beheer- en onderhoudsplan.

Nu het omgevingsdialoog is afgerond, is hiervan een verslag opgemaakt. Dit verslag wordt toegevoegd aan de aanvraag en als bijlage opgenomen in de ruimtelijke onderbouwing, welke als basis dient voor de omgevingsvergunning 'planologisch strijdig gebruik'. De gemeente is daarmee van mening dat de initiatiefnemers voldoende inspanningen hebben geleverd om de omgeving bij het project te betrekken.

3. Conform artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3 van de Wabo, kan voor zover een aanvraag voorziet in een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c Wabo (activiteit 'planologisch strijdig gebruik'), de vergunning uitsluitend worden verleend indien is voorzien in een goede ruimtelijke onderbouwing van het plan. Deze goede ruimtelijke onderbouwing vormt een indieningsvereiste bij de aanvraag en motiveert de ruimtelijke en milieutechnische haalbaarheid van de ontwikkeling. Hierin wordt het initiatief getoetst aan de (planologische) beleidskaders en de diverse omgevingsaspecten. Deze ruimtelijke onderbouwing vormt onderdeel van de omgevingsvergunning en bevat de vereiste motivering. Deze ruimtelijke onderbouwing heeft tezamen met de diverse (milieutechnische) onderzoeken ter inzage gelegen en is digitaal en analoog te raadplegen geweest. Verwezen wordt naar de reactie onder 1 van deze zienswijze.

4. Voor deze ontwikkeling is een verkennend archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd door bureau Laagland (april 2020). Daarna is een inventariserend booronderzoek uitgevoerd door Bureau voor Archeologie (2 juni 2020). Beide onderzoeken zijn besproken in de ruimtelijke onderbouwing en opgenomen in de bijlagen daarvan. De onderzoeken zijn beoordeeld en akkoord bevonden door de gemeentelijk archeoloog. Nader archeologisch onderzoek is niet noodzakelijk.

5. Ten behoeve van de ontwikkeling is reeds in de fase van het principeverzoek een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. Deze quickscan, uitgevoerd door ecologisch adviesbureau Van der Goes & Groot, is tekstueel verwerkt in de ruimtelijke onderbouwing die onderdeel uitmaakt van de aanvraag. Daarnaast is de quickscan opgenomen in de bijlagen bij die ruimtelijke onderbouwing.

6. In het afsprakenkader kwaliteitsverbetering van het landschap in de regio West-Brabant 2014 wordt in paragraaf 3 'Categorie 3 Ruimtelijke ontwikkelingen welke niet tot categorie 1 of 2 behoren' het volgende gesteld.

De kwaliteitsverbetering wordt berekend op basis van de bestemmingswinst. De regio West-Brabant volgt in de rekenmethodiek de Handreiking Kwaliteitsverbetering van het landschap. Dit gaat uit van de investering van een percentage van de bestemmingswinst, zoals hieronder weergegeven.

<i>Ontwikkeling</i>	<i>Investing in Kwaliteitsverbetering</i>
<i>Stedelijke uitbreiding in zoekgebieden voor stedelijke ontwikkeling (cf begrenzing Verordening)</i>	<i>1% van de totale gronduitgifteprijs</i>
<i>Uitbreiding bestemmingsvlak</i>	<i>20% van de waardevermeerdering van de grond</i>
<i>Uitbreiding bebouwing</i>	<i>20% van de waardevermeerdering van het object</i>
<i>Omzetting Agrarisch bouwblok naar Wonen</i>	<i>20% van de waardevermeerdering van de grond</i>
<i>Niet-agrarische functie als nevenactiviteit of hergebruik op Agrarisch bouwblok</i>	<i>20% van het verschil tussen een agrarische bedrijfsbestemming en de (gecorrigeerde) waarde van een bedrijfskavel</i>
<i>Overige ontwikkelingen (bijvoorbeeld Maatschappelijke functies, windturbines, reclamemasten e.d.)</i>	<i>Maatwerk</i>

Een zonnenveld valt onder de ontwikkeling 'Overige ontwikkelingen (bijvoorbeeld Maatschappelijke functies, windturbines, reclamemasten e.d.)'. De investering in Kwaliteitsverbetering is voor de ontwikkeling van dit zonnepark gebaseerd op maatwerk.

7. De stikstofdepositieberekening, uitgevoerd door ingenieursbureau Cauberg-Huygen, is verwerkt in de ruimtelijke onderbouwing. Daarnaast is de notitie inclusief de uitvoerbestanden van de berekening, opgenomen in de bijlagen bij de ruimtelijke onderbouwing.

8. In de ontwerp-omgevingsvergunning zijn voorwaarden opgenomen waar initiatiefnemer aan dient te voldoen. Daarin wordt de volgende voorwaarde gekoppeld aan de activiteit 'Handelen in strijd met ruimtelijke ordening' (art. 2.1, eerste lid, sub c Wabo):

"De landschappelijke inpassing, zoals weergegeven op de bij dit besluit behorende bijlage "Landschappelijk ontwerp en inpassingsplan Zonnepark Markiezaat" d.d. juni 2020, moet volledig zijn gerealiseerd uiterlijk binnen het eerste Plantseizoen na het moment van ingebruikname van het Project."

Op basis van die voorwaarde mag het zonnepark niet in stand worden gehouden zonder dat is voorzien in de maatregelen zoals voorgesteld in het landschappelijk inpassingsplan van Smartland Landscape Architects, dat eveneens onderdeel uitmaakt van de aanvraag. Onderdeel van het landschapsplan vormt ook het (nader uit te werken) beheer- en onderhoudsplan, waarin de keuze ten aanzien van het aan te planten groen en het te plegen onderhoud wordt vastgelegd.

9. De oriëntatie, de paneelhoogte en de dichtheid is af te leiden uit de diverse stukken die zijn toegevoegd aan de aanvraag om omgevingsvergunning. Verwezen wordt naar de ruimtelijke onderbouwing, het landschappelijk inpassingsplan en de diverse technische documenten, zoals de PV Layout.

10. In het 'Uitnodigingskader zonne-energie Woensdrecht' is ingegaan op de noodzaak tot het realiseren van zonneparken in het buitengebied. Het klopt dat zonneparken in het buitengebied in principe niet de voorkeur hebben. Uit het onderzoek van Rho Adviseurs dat ten grondslag ligt aan het Uitnodigingskader, blijkt dat, rekening houdend met de binnenstedelijke mogelijkheden en windenergie, nog onvoldoende duurzame energie wordt opgewekt om in de noodzakelijk energietransitie te kunnen voorzien. Ook de provincie onderschrijft het belang van zonneparken in het buitengebied voor het behalen van de doelstellingen op dit gebied, en daarmee het voldoen aan de nationale en internationale afspreken die zijn gemaakt. In het Uitnodigingskader heeft daarom een locatieafweging plaatsgevonden, waaruit kan worden afgeleid binnen welke gebieden zonneparken onder voorwaarden mogelijk zijn, en waar ze op voorhand dienen te worden uitgesloten. Het zonnepark Markiezaat ligt in een 'kansrijk' gebied. Verder wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 3.5, onder punt 7 e.v.

11. Zonneparken in het NNB zijn uitgesloten. De locatie van zonnepark Markiezaat ligt buiten deze begrenzing. Initiatiefnemers en gemeente zijn zich ervan bewust dat het zonnepark wel aan het NNB grenst. In de quickscan Wet natuurbescherming van Van der Goes & Groot, wordt gemotiveerd waarom het zonnepark geen negatieve effecten op dit NNB met zich mee brengt. Deze aanvullende motivering is opgenomen naar aanleiding van de zienswijze van de provincie (zie onder 3.4 van deze Nota van Zienswijzen). De ruimtelijke onderbouwing wordt op dit onderdeel aangevuld. Negatieve effecten zijn mede gelet op de aard van de ontwikkeling niet te verwachten. Daarnaast worden in het ontwerp diverse maatregelen getroffen die leiden tot een versterking van de biodiversiteit ter plaatse. Deze positieve effecten beperken zich niet uitsluitend tot de gronden binnen zonnepark Markiezaat, maar hebben ook invloed op het aangrenzende NNB. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de beantwoording van de zienswijze van de provincie.

12. De interim omgevingsverordening van de provincie Brabant is vastgesteld op 25-10-2019. Het uitnodigingskader zonneparken is vastgesteld op 3-7-2019. Het uitnodigingskader is dus vastgesteld vóór vaststelling van de Interim omgevingsverordening en dus onder het vigeur van de Verordening Ruimte.

13. In het uitnodigingskader is opgenomen welke gebieden kansrijk geacht worden voor zonneparken. In paragraaf 4.2.3. van het uitnodigingskader staat omschreven welke zones rond de snelweg exact als uitsluitingsgebied aangeduid worden, wat ook in de kaart bij het kader verwerkt is. Hierin is geen tegenstrijdigheid te constateren. Een zone aan weerszijden van de A4/A58 is inderdaad uitgesloten, maar enkel tussen A4 en de Scheldeweg N289 (p18). Nadere uitleg (p21) specificeert:

De zone aan weerszijden van de A58/A4 tussen de provinciale weg en de afslag van de A4 is landschappelijk heel kenmerkend. De zone aan weerszijden van de A58/A4 tussen de provinciale weg en de afslag van de A4 is landschappelijk heel kenmerkend (zie figuur 4.6). Rijdend van Zeeland naar Noord-Brabant is hier de Brabantse Wal beeldbepalend, met Woensdrecht aan de ene zijde en aan de andere kant wat meer op de achtergrond de helling met de bosrand van het bos van Mattemburgh. Komend vanuit Noord-Brabant is de overgang van het bosgebied op de Wal naar de openheid van de polders onderaan de wal heel bijzonder. Door de ligging langs de A58 ervaren dagelijks duizenden automobilisten dit bijzondere landschapsbeeld. Wij willen dit beeld niet verstoren door het realiseren van zonneparken. We staan hier dan ook geen zonneparken toe. Het contrast en de overgang van het landschap met de hoger gelegen zandgronden en de laag gelegen kleigronden vormen een uniek en herkenbaar landschap.

Op figuur 4.3 van het uitnodigingskader is zichtbaar dat het zonnepark Markiezaat niet binnen die uitgesloten zone ligt, maar juist binnen de kansrijke zone.

14. Het klopt dat voor locaties gelegen op gronden met de aanduiding 'Reservering waterberging' de voorwaarde geldt dat zonneparken enkel kunnen worden gerealiseerd indien het waterbergend vermogen van de betreffende locatie wordt vergroot. Het projectgebied van zonnepark Markiezaat valt echter buiten deze, of een daarmee vergelijkbare begrenzing uit de thans vigerende Interim Omgevingsverordening. Voornoemde voorwaarde is daarmee niet van toepassing op onderhavig project.

15. t/m 17. Artikel 3.29 van de Interim Omgevingsverordening is niet van toepassing op onderhavig projectgebied. Dit blijkt uit het kaartmateriaal dat bij de Interim Omgevingsverordening hoort. Het projectgebied is niet aangewezen als gebied waarbinnen aardkundige-, cultuurhistorische- of landschappelijke waarden dienen te worden beschermd. Aspecten zoals hoogwaterbescherming en droogte zijn daarmee niet aan de orde.

Dat gezegd hebbende, geldt voor dit zonnepark het volgende. Voor zover rivieren, beken en kreken dienen te worden beschermd, geldt dat deze binnen de projectlocatie niet aanwezig zijn. Wel kent het gebied een rijke historie. De historie van de locatie is uiteen gezet in paragraaf 2.2.2 van de ruimtelijke onderbouwing, als onderdeel van de beschrijving van het landschap en de wijze waarop daar in het voorgestelde ontwerp rekening mee wordt gehouden. Korte tijdshalve wordt naar de betreffende paragraaf alsmede het landschappelijk inpassingsplan verwezen. De geschiedenis van de locatie is waar mogelijk verwerkt in het ontwerp en op die manier geaccentueerd. Een stukje waardevolle geschiedenis wordt daarmee op eigentijdse wijze teruggebracht in het landschap.

18. t/m 20. Op het moment dat een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt, dient altijd rekening te worden gehouden met ecologie en aanwezige natuurwaarden. Voor zonneparken in het landelijk gebied wordt daarom altijd een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd, en zo nodig nader onderzoek gedaan indien de quickscan hier aanleiding toe geeft. Voor onderhavig projectgebied geldt eenzelfde werkwijze. Gezien de resultaten uit de quickscan, is nader onderzoek niet nodig gebleken. Van negatieve effecten op eventueel aanwezige soorten binnen of rondom het projectgebied is geen sprake. Zoals indienen zelf ook concludeert, is het effect van een ontwikkeling ten dele afhankelijk van de reeds aanwezige natuurwaarden in een gebied. Voor deze locatie geldt, anders dan door indieners wordt gesteld, dat van natuurwaarden op dit moment niet of nauwelijks sprake is. De voorgestelde maatregelen die een versterking van de biodiversiteit tot gevolg hebben, leiden dan ook automatisch tot een verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Voor wat betreft het onderzoek ter plaatse van zonnepark Moerdijk wordt het volgende overwogen. Terecht wordt gesteld dat de locatie in Moerdijk andere kenmerken heeft dan de locatie in Woensdrecht. Het is echter onjuist dat ter plaatse van zonnepark Markiezaat cultuurhistorische waarden dienen te worden beschermd. Daarbij dient te worden opgemerkt dat natuurwaarden/biodiversiteit en cultuurhistorie twee afzonderlijke onderwerpen zijn die ook afzonderlijk van elkaar dienen te worden beschouwd. Overigens zijn beide onderwerpen, voor zover van toepassing op dit project, behandeld in de ruimtelijke onderbouwing.

Voor het onderzoek in Moerdijk geldt voorts dat dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Naturalis Biodiversity Center te Leiden. Dit betreft een gerenommeerd wetenschappelijk en onafhankelijk onderzoekscentrum, waarvan de validiteit en betrouwbaarheid van de onderzoeken mag worden aangenomen. Door hen is onderzocht op welke wijze zonneparken een positieve bijdrage kunne leveren aan de landelijke trend van de dramatische afname van biodiversiteit in het landelijk gebied. Daaruit is gebleken dat, mits rekening wordt gehouden met een aantal aspecten, zonneparken een positieve impuls hebben op de biodiversiteit ter plaatse. Het gaat dan bijvoorbeeld om het inzaaien van een gebied met een bloemen- en zaadmengsel dat enerzijds positief is voor het insectenleven, maar ook schaduwminnende vegetatie oplevert, zodat de panelen geen negatieve effecten opleveren. Gemeente en initiatiefnemers zien niet in waarom de onderzoeksresultaten niet gebruikt zouden mogen worden voor zonneparken op andere locaties, zoals het zonnepark Markiezaat.

Tot slot wordt terecht gesteld dat licht en water essentieel zijn voor de bodemvruchtbaarheid en plantengroei. Uit onderzoek is gebleken dat de oost-westopstelling in principe verminderde kansen voor biodiversiteit en het bodemleven met zich meebrengt op het moment dat gekozen wordt voor een lage opstelling. Opstellingen tot 1,5 m hebben minder effect op de openheid van het landschap dan panelen tot 2,6 m. Echter, zoals aangegeven heeft de hoogte van de panelen in combinatie met de dichtheid effect op de ecologische bodemkwaliteit (waterhuishouding, lichtinval, bodemleven) en op de mogelijkheden voor ecologisch of agrarisch dubbelgebruik. Hogere opstellingen maken ondergroei mogelijk, die gebruikt kan worden als schapenweide of bijvoorbeeld bloemrijk grasland. Doordat weer en wind meer invloed hebben en regenwater onder de panelen waait, zijn de effecten op waterhuishouding en bodemleven minder negatief. In het ontwerp van onderhavig zonnepark is

daarom expliciet gekozen voor een opstelling van 2,6 m, waarvan de paneeltafels bovendien op een onderlinge afstand van 1,2 meter worden geplaatst. Ook in de nok van het 'dak' dat bij een oostwestopstelling ontstaat, blijft ruimte vrij. Voor wat betreft het effect op de openheid van het landschap geldt bovendien dat de verdiepte ligging van het projectgebied ertoe leidt dat ook dit effect van de gekozen opstelling beperkt is. Zodoende ontstaat een ontwerp waarbij waterhuishouding en bodemleven en de openheid van het landschap naast elkaar kunnen blijven bestaan.

21. De gronden dienen na 25 jaar weer teruggegeven te worden aan het landschap en vallen na ontmanteling van het park weer terug in de huidige bestemming, dan wel de bestemming die te zijner tijd aan de gronden is of wordt toegekend. Het ontwerpbesluit omgevingsvergunning voor het zonnepark bevat een bepaling waarmee dit wordt geborgd. Het terugbrengen in oorspronkelijke staat, betekent dan ook dat de gronden na 25 jaar weer geschikt moeten zijn voor het huidige agrarische gebruik. Na die 25 jaar wordt alle infrastructuur weggehaald inclusief alle kabels, funderingen en de metalen draagconstructies op dusdanige manier dat het terrein weer geschikt is voor agrarisch gebruik. Er is geen indicatie dat er waarneembare verontreiniging van het terrein zal plaatsvinden door het zonnepark, bijvoorbeeld door het uitspoelen van zink. Er vinden immers geen bodembedreigende activiteiten plaats. Daarnaast wordt het gebruik van uitloogbare materialen, zoals lood, koper en zink vermeden op plekken waar zij in aanraking kunnen komen met hemelwater. Hierdoor wordt voorkomen dat deze materialen eventueel de bodem in vloeien. Dit laatste is ook als zodanig opgenomen in de waterparagraaf van de ruimtelijke onderbouwing.

22. Voor een reactie op het voorzorgsprincipe bij kwetsbare natuur, wordt verwezen naar de reactie op punt 18 tot en met 20 van deze zienswijze. De locatieafweging is reeds besproken in de reactie onder punt 10 van onderhavige zienswijze. Daarnaast wordt verwezen naar 3.5, onder punt 7 e.v.

23. De locatieafweging is reeds besproken in de reactie onder punt 10 van onderhavige zienswijze. Daarnaast wordt verwezen naar 3.5, onder punt 7 e.v.

24. De kwaliteitsverbetering van het landschap vindt deels plaats middels de voorgestelde maatregelen in het landschappelijk ontwerp, waarbij een meervoudige maatschappelijke meerwaarde tot stand komt op het gebied van o.a. biodiversiteit en recreatie.. Daarnaast wordt een deel van de afdracht aan een gemeentelijk fonds ingezet voor kwaliteitsverbetering in het omliggende landschap.

25. Op het gebied van maatschappelijke meerwaarde heeft de initiatiefnemer een reeks gesprekken (telefonisch en een fysieke bespreking) gevoerd met de indiener over een bedrag aan het verduurzamen van de huishouding en/of bedrijfsvoering. Het doel hierbij is duurzaamheidsprojecten te realiseren naar eigen inzichten van de bewoners en die aansluiten bij de behoeften en die daarnaast bijdragen bij aan de doelstellingen van de gemeente om de CO₂-uitstoot, ook in de directe omgeving, omlaag te brengen. Voor deze bijdrage heeft de initiatiefnemer een hoger bedrag. Voor het uitwerken van het duurzaamheidsplan kunnen bewoners ook adviseurs inschakelen als dit nodig is om tot een uitvoerbaar plan te komen. De kosten van deze adviseurs zullen ook uit de bijdrage moeten worden betaald.

26. Voor het plaatsen van grondgebonden zonnepanelen, zowel op agrarische gronden als op de dijk, dient een uitgebreide planologische procedure doorlopen te worden. Daarbij komt dat de betreffende gronden van indieners gelegen zijn binnen de gemeente Reimerswaal. De planologische procedure waartoe nu een ontwerpbeschikking is afgegeven, wordt doorlopen voor de gronden ter plaatse van het projectgebied van zonnepark Markiezaat in Woensdrecht. Het is daarom niet zomaar mogelijk binnen deze planologische procedure tevens te voorzien in een eventuele plaatsing van grondgebonden zonnepanelen op het perceel van indieners. Indien indieners een dergelijk project tot stand willen brengen, dienen zij hiertoe een separate procedure te doorlopen binnen de eigen gemeente.

Los van de noodzaak een separate procedure te draaien, heeft initiatiefnemer aan indiener aangegeven dat een project om zonnepanelen op een dijk op eigen grondgebied te plaatsen ook tot de mogelijkheden van een duurzaamheidsproject behoort. Een gevolg van de keuze om de maatschappelijke meerwaarde te realiseren met duurzaamheidsprojecten met drie

omwonenden/omliggende bedrijven, is dat het niet mogelijk is omwonenden daarnaast ook financieel, bijvoorbeeld met aandelen, in het zonnepark te laten participeren. Over deze keuze heeft initiatiefnemer met de indiener gecommuniceerd en heeft initiatiefnemer met de gemeente gemaakt.

27. De kwaliteitsverbetering van het landschap is besproken in de reactie onder punt 24 van de beantwoording van deze zienswijze. De landschappelijke kwaliteitsverbetering vindt deels plaats door te voorzien in de verschillende maatregelen in het kader van een goede landschappelijke inpassing. Daarnaast wordt een deel van de financiële bijdrage van initiatiefnemers geïnvesteerd in een fonds specifiek bedoeld voor de fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het (omliggende) landschap.

28. Voor dit project is in het kader van de planologische procedure een ruimtelijke onderbouwing opgesteld. Daarnaast zijn diverse (milieutechnische) onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn als bijlagen bij de ruimtelijke onderbouwing opgenomen. De ruimtelijke onderbouwing inclusief bijlagen, is openbaar te raadplegen op onder andere de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl. In de ruimtelijke onderbouwing is onder andere aandacht besteed aan het aspect 'Bedrijven en milieuzonering' (paragraaf 4.5) en 'Geluid' (paragraaf 4.7).

Onderdeel van het zonnepark betreft inderdaad de plaatsing van een aantal transformatoren. Deze transformatoren worden geplaatst langs de centraal gelegen Van der Duijnsplolderweg. Gelet op het op te wekken vermogen van het zonnepark, kan dit park volgens de handreiking 'Bedrijven en milieuzonering' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, worden vergeleken met een elektriciteitsdistributiebedrijf van 10 - 100 MVA. De activiteit valt dan in milieucategorie 3.1. Dit betekent dat voor het aspect geluid 50 meter afstand als richtafstand dient te worden gehouden van woningen. De zonnepanelen zelf veroorzaken geen geluid. Binnen deze richtafstand, gerekend vanaf de grens van het zonnepark, geen woningen gesitueerd (of geprojecteerd). Aangezien de transformatoren globaal in het midden van het zonnepark worden geplaatst, is de werkelijke afstand tot omliggende woningen nog groter. Daarmee wordt voldaan aan de richtafstand, zodat in het kader van bedrijven en milieuzonering geen akoestisch onderzoek vereist is.

Een zonnepark betreft verder ook geen inrichting in de zin van de Wet milieubeheer. Alleen in uitzonderlijke gevallen zouden ze tot een inrichting gerekend kunnen worden. Bijvoorbeeld wanneer de zonnepanelen worden opgericht binnen de grenzen van een bestaande inrichting (zoals een tankstation), of wanneer de omvormers meer dan 200 MVA distribueren. Aangezien van beide situaties geen sprake is, zijn de algemene regels uit het Activiteitenbesluit niet van toepassing. Onderzoek in het kader van het Activiteitenbesluit is daarom eveneens niet nodig.

29. Lichtreflectie is besproken in paragraaf 4.8 van de ruimtelijke onderbouwing. Hierin zijn diverse onderzoeken aangehaald, waaruit is gebleken dat van zonnepanelen minder lichtreflectie uitgaat dan van andere, veel voorkomende objecten of landschappelijke elementen in het landelijk gebied. Zo leidt grasland of water tot meer schittering en hinder, dan de beoogde zonnepanelen. Alleen asfalt leidt tot minder schittering dan zonnecellen. Daarnaast worden de zonnepanelen voorzien van een antireflectie coating, zodat voor zover sprake zou zijn van extra lichthinder, deze hinder zo veel mogelijk wordt weggenomen.

In het kader van de ruimtelijke procedure is daarnaast een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hieruit blijkt dat van een negatief effect op vogels als gevolg van de zonnepanelen geen sprake is.

30. Onderdeel van de landschappelijke inpassing vormt ook het nog nader uit te werken beheer- en onderhoudsplan. In samenspraak met diverse partijen wordt dit plan nader vormgegeven. Hierin worden passende maatregelen getroffen ten behoeve van beheer en onderhoud. Zo wordt onder andere voorkomen dat onkruid en bloemen zich onbedoeld gaan verspreiden. Verder geldt dat binnen het zonnepark zelf het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bewust wordt voorkomen, onder andere met het oog op de te versterken biodiversiteit. Op eventueel gebruik van bestrijdingsmiddelen buiten de eigen plangrenzen, hebben initiatiefnemers geen invloed.

31. Zonneparken hebben geen effecten of negatieve gevolgen voor de bodem. Hierdoor kunnen ook geen negatieve effecten ontstaan van gronden waarop gewassen worden geteeld of geiten worden

gehouden. Eventuele effecten, voor zover daar sprake van zou zijn, zouden zich bovendien beperken tot de eigen gronden en niet zodanig ver buiten de plangrenzen reiken, dat indianers hier overlast van zouden ervaren. Aangezien een zonnepark geen negatieve gevolgen kent voor voornoemd gebruik van de grond van indianers, kan ook geen sprake zijn van cumulatieve effecten als gevolg van meerdere zonneparken in de omgeving.